

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA*,

Q O D L I B E T A R I I S D I S P U T A T I O N I B U S ,
manè discussienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-octavâ
mensis Martii, anno Domini M. DCC. LXXIX.

M. BENJAMINO-MICHAELO SOLIER DE LA RÖMILLAI,
Dectore Medico, Præside.

An in omni iumore ut plurimam sit tentanda resolutio?

I.

QUOT quâunque diversis morbis obnoxius nascitur homo! quam multi de vita brevitate coquuntur! Verum illius diuturnitatem potius mirari deberent; si enim ad mirum attenderent corporis humani mechanismum, si diversam ejus organorum fabricam penitus inspicerent, mutuamque observarent quam ejus partes sibi invicem præstare debent operam, si ex constanti illarum consensu sanitatem pendere, & ex minimo quandoque in sex rebus non naturalibus errore morbos graves, totamque corporis humani ruinam exurgere intelligerent, conquerendi finem facerent, nec ita facile libidinibus obsequerentur. Hæc si altis manerent reposta mentibus, non tot homines ventri deditos, animi pathematisbus obfuscos, quandoque sui impotes, longiori somno indulgentes videremus; non exercitationes & vigilias ultrâmodum protraherent, non veneri præter vires fervirent, non levi de causa retinerent quod debet excerni; tunc vegetos pucros, robustos adolescentes, armis aut artibus idoneos, senes etiamnū firmos ingenuique acumine præstantes & consilio, exhibere respublica gestiret. Si quædata

Auctore M. DESBOIS, anno 1742. 1774.

A

omnino præcaveri non possint incommoda, ut sunt aeris intemperies, ictus; cæsus aliaque hujuscemodi quæ morbos procreare possunt, hi. morbi curatu faciles, levi apparatu ferè semper venient corrigendi; cum tamen statuum sit omnibus hominibus semel mori, mors ipsa naturæ debitum absque dolore & infirmitatibus, seneclutem vulgo comitantibus irreperetur. Licit propè modum morbi omnes qui humanam vitam exigit, ex abuſu & errore sex rerum non naturalium ducant originem, ea tamen fuit Dei omnipotens benignitas ut nobis remedia ad fugandos morbos suppeditare voluerit. Duplicis autem generis sunt morbi, alii interni, alii externi, quorum vis unus, qui ad tumores facile revocari non possit. Hic de tumoribus externis dicemus solūmodò. Ad curandos tumores non una instituitur methodus, quadruplici namque modo terminantur, per resolutionem scilicet, indurationem, suppurationem & gangrenam. Resolution autem in omni tumore tendenda est, ut pote quæ sit quālibet alia terminazione præstantior & ægo utilior.

I I.

TUMOR in genere græcis *εἶναι*, ab Hippocrate *εἰδῆμα* vocari solet, hodie oedematis nomine tumorem specialem intelligimus, dividitur quippe tumor in phlegmonem, Erysipelas, oedema & Skirrum. Quamvis tamen sint quatuor tumorum species, unus aliquando tumor duarum plurimve speciem characterum retinet, unde varia fortitudo nomina. Dicuntur interdum phlegmone Erysipelatodes, Skirrus phlegmonodes, Erysipelatodes, Oedenatodes, prout hujus vel illius speciei naturam participat. Sunt etiam aliae tumorum denominations, putà ganglio, lupia, bubo, carbunculus, &c. qui ad quatuor supra dictas species facile revocantur. Cum tumor sit virtuosa partis cuiuslibet aucta magnitudo, quis dubitet Medico-Chirurgi prudentis esse, tales morbos emendare, vis simplici, dulci & ægo pergratia. Porro resolutio est illa methodus simplex & anteponenda, quæ vasa integra remanent, partes non defodantur, pluribus æger doloribus liberatur, eidemque non est obnoxius periculo, ac in alia methodo; & certè quidni eamdem infinitas viam in tractandis tumoribus externis ac in morbis internis quæ tumorum naturam ut plurimum redolent? Nonne ea est medici cura ut inflammations internas resolvant? Illæ quidem sunt peripneumonia, pleuritis, paraphrenitis, inflammatio hepatis, &c. Qui morbi ad phlegmonem aut Erysipelas reducuntur. Nonne in eo totus est ut obstructions internas referet, quales sunt Skirrus lichenis, alictes, hepatis obstacula, mesenterii glandularum aut pancreatis obstructions, qui morbi oedemati aut Skirro annumerantur? Enim verò cum tumorum internorum eadem sit causa ac exterorum, eadem quoque indicatio curatoria venit.

I I I.

DUPLEX est tumor, humoralis scilicet & non humoralis, non humoralis, cuperatur. 1°. Partem in situ debitum per taxim restituendo. 2°. Partem reduc tam in situ continendo, dimoventesque causas removendo. De non humoribus hic sermo non erit qui ad luxationes, fracturas, vulnera, hernias, ani inversionem & uteri prolapsum referuntur: hic tantum tumores perpendemus humorales qui à fluidis extravasatis & collectis, vel in vasis contentis nimisimque cumulatis oriuntur, quicunque partes externas afficiunt & in præsencia medicæ frequentiores sunt, Medici consilium & Chirurgi manum præ cæteris requirunt. Quadruplici modo terminantur tumores, per resolutionem nempe, quandò ad statum naturalem pars illæsa nec defœdata reducitur, per suppurationem, si disrupta vasa cum fluidis in pus conversa fuerint, tunc dicitur abscessus; per indurationem, cum humores in vasis cohibiti fluiditatem exuunt, & pars tumens omni ferè sensu destituta, indurescit. Per mortificationem denique terminatur tumor, quandò plurimum imminutis vasculorum

viribus, fluida nullatenus aut parum moventur, ita ut vires, vitales ea in parte op-
primantur. Jam vero expendendum venit, quænam via ad ægri utilitatem feligenda
sit. Si tumor per suppurationem terminetur, tunc calor dolorque intenduntur,
febris aut advenit aut ingravescit, majorēs accidentū anxietates; pure semel factō,
sequuntur abscessus vel ulcera sanatu fæpius: difficultas: diuturnum certò & incertum
est sanationis tempus, illaque sine gravi ægriorum dolore, longo cura tædio,
pro fundioris & duræ cicatricis detormitate, magnōe cutis impendio vix curan-
tur; si per indurationem, inde plerumque Skirrhosæ concretiones curatu difficultes,
& interdum periculæ oriuntur: per mortificationem terminatio nunquam peri-
culi omnino est expers, sæpius etiam parti affectæ exitiosa, interdum lethalis: uno
verbo pro variâ subiectâ dispositione, plus minusve alea mortificationis est obnoxia.
Si vero per resolutionem abit tumor, minus periculosus ægrotus minus molestus
erit exitus; obstructa prius vasa, fluida permeant liberius, febris, dolor aliaque
symptomata tumorem concomitantia remittuntur, calor & color ad statum natu-
ralem redeunt, parsque affecta detumescit. Quis neget talem methodum ægræ
magis arridere multoque præ cæteris esse præstantiorem?

I V.

QUAMVIS semper tentandam esse resolutionem dixerimus, cave tamen inferas,
temporis & causæ non habendam esse rationem. Quatuor tempora in tumo-
ribus, sicut in cæteris morbis, distinguenda sunt, principium videlicet, augmen-
tum, status & declinatio. In principio & augmentatione tentanda est resolutio, at si re-
solventia remedia provaria tumoris specie electa, insufficientia visa fuerint, cumque
tumor ad statum pervenerit, si suppurationis signa se se manifestent, tunc ad sup-
purantia & maturantia erit deveniendum; aut si pus jam factum fuerit, herbis,
aut cauſticis, aut ferro citò apperiendus tumor, & pus foras amandandum erit. Si vero
quædam fuerint indurationis signa, ad suppurationem satius erit quam ad perfec-
tum indurationem recurrere. Quod ad causas attinet quamquam resolutio sit optabilius,
magisque salutaris tumoris exitus, exceptos tamen velim quosdam tumores criticos
in quibus materiae morbificæ tumoris externi cum univerali fluidorum massa
metuenda est commixtio, quod quidem accidit in variolis, bubonis & parotidibus
criticis, suppurrantibus; si autem tumor à quodam viro pendeat sive strumoso,
scorbutico, sive venereo, ad suppurationem duci debet, nisi emendata fuerit tota
fluidorum massa, quo, quidem in casu præstantior effet resolutio. Mea etiam fert
sententia in omni tumoris critico, aut à quodam viro pendente, resolutionem
cæteris terminationibus anteponendam esse, si materiae morbificæ corridentes
modum nosceremus, non ne & enim bubones aliosque tumores venereo felici
cum successu resolvimus, quia specificum, cuius opere humorum moles corrigitur,
nobis notum est?

V.

TUMORES humorales, vel à sanguine, vel ab humore lymphatico originem
habent. Qui à sanguine, dicuntur inflammatorii, & efformant vel phlegmonem,
vel Erysipelas. Inflammatio, à sanguine in arteriolis retardato potissimum pendet;
que si perfecta fuerit, non solum in hisce vasis, sed etiam in lymphaticis ductibus
qui arteriolis minimis continui sunt, extenditur, indè symptomata inflummationem
concomitantia facile deducuntur. Curatur inflammatio quælibet, impedimentum
illud in vasis removendo, liberumque aperiendo per vasa transitum. Sed remedia
interna vel externa pro variâ inflammationis causâ recte eligendo, sive quantitatem
sanguinis præsertim venæ sectione, sive qualitatem idoneis medicaminibus emendes,
sive causas externas removeas, totus vertitur cardo ut restituatur in parte expedita
circulatio. Licet enim non raro ex resolutis tumoribus præva existat morborum

4

sequela, illud indè fit quod remedia male & imperitè adhibita fuerint. Sed quotiè habitâ temporis & cause ratione convenientia imperabis remedia, totiè felici cum successu resolvetur inflammatio, dolorisque & longioris cura ægrum præstabis immunem. Quidam sibi falso laudi ducunt, quando bona, copiofa & laudabilis suppuratio infilitur, sed plerumque qui ad hanc laudabilem suppurationem duxerunt tumores, vituperio potius digni sunt quam laude vel mercede, cuius solius gratiâ talem inivere curandi rationem; ægris enim melius consuluiscent, si fluidorum virtus ratione quantitatis qualitatibus emendavissent, si vaforum tunicis debitum reddidissent tonum, si circulatio libera in parte restituta fuisset, uno verbo si resolvissent tumores; & enim quid aliud est resolutio nisi partis affectus ad statum naturalem reductio? Quantum vero ad tumores qui ab humore lymphatico fuerunt producti, hi duplices sunt generis, œdema nimurum & skirrus; utriusque cauas expediti dubium non erit quin in illis etiam tentanda sit resolutio. Oedema orum habet à lymphâ serosa quæ ut plurimum paulatim ita collecta fuit ut pars intumescat: quod curetur œdema, annitendum est ut serofitas in parte collecta sive per inferiora, sive per urinas, sive per sudores evacuetur; adhibenda quoque extus erunt resolventia, desiccantia, ut partibus laxis tonus restauretur, vitiumque corrigatur a quo œdema productum fuit. Proxima Skirri causa non alia est quam humor paulatim collectus, redardatus, qui sensim ita spissus evadit ut indureat; dividendus est ille humor per diluentia, incidentia rectè ac appositi intus admixtrata, & extus resolventia ritè adhibita, ut humor tumorem efformans iterum circulationem subeat:

Ergo in omni tumore ut plurimum est tentanda resolutio.

DOMINI DOCTORES DISCIPLINÆ MAGISTRI.

M. Iosephus-Guillelmus DE L'EPINE, Antiquior Scholæ Magister, Antiquus Facultatis Decanus, Academia Censor.

M. Jacobus-Albertus HAZON, M. Jacob-Joseph, GARDANE, Censor Regius & Regia Scientiarum Societatis Monspelien-sis, necnon Regiarum Academiarum Nancii & Massiliæ Socius.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludov.-Claud. GUILBERT, è Societate Medicâ Edimburgensi, antiquus Regis exercituum Medicus ordinarius.

M. Joannes-Antonijs ELIE DE LA POTERIE, antiquus Regis in Portu Breſtensi Medicus, necnon Militarium Regni Noſocomiorum Inspector.

M. Michael-Joseph. MARAULT, antiquus Regis exercituum in Germania Medicus.

M. Edmund.-Claud. BOUVRU, Chirurgia Gallico idiomate Professor designatus,

M. Michael-Phil. BOUVERT, Regii ordinis Eques, Regia Scientiarum Academia Socius.

M. Gaspardus COCHON du PUY, Regii ordinis Eques, Regii Confiliarius & in Arce maritimâ Rupifortensi Anatomes & Chirurgiae Professor Regius.

Proponebat Parisiis HENRICUS-HERCULES CHAMPAGNE DU FRESNAY, Catalaunus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1779. AB OCTAVA AD MERIDIEM.